

В.К. Горкавий, канд. екон. наук, професор

І.М Сафронська, В.В. Ярова, кандидати екон. наук, доценти

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві наука є найвищим етапом розумового розвитку людини, вершинним і найспецифічнішим досягненням людської культури. Вона пронизує як матеріальну, так і духовну сфери людської діяльності, а у виробництво наукового продукту залучено велику масу людських ресурсів, численні наукові колективи, потужні матеріальні та фінансові засоби [1].

Особливе місце у науковій діяльності займає економічна наука. Останнім часом вона, без перебільшення, стала центром сучасного суспільного розвитку. Саме від неї чекають прогнозних оцінок економічного розвитку держави, ситуації на фінансовому, споживчому та інших ключових ринках, напрямів і механізмів розв'язання найгостріших проблем і протиріч суспільного буття, відповідей на питання зайнятості, умов життя, економічної і продовольчої безпеки, інші важливі для громадян країни питання [2].

Надзвичайно важливі завдання стоять перед аграрною економічною наукою, яка у нашій країні завжди була і залишається однією з провідних і найбільш затребуваних. Пояснюється це тим, що Україна є визнаним лідером серед основних виробників продовольства, наповнюючи світовий ринок зерном, олійною та іншою продукцією. У цих досягненнях аграрного сектора національної економіки значна роль належить аграрній економічній науці, яка останнім часом є дієвим засобом наукового передбачення та прогнозування соціально-економічного розвитку країни.

Сучасна економіка – це економіка знань. На думку академіка А. Чухна, нова економіка пов'язана з виникненням і дією якісно нових факторів, якими є інформація і знання [3].

В умовах інтенсивного зростання обсягів наукової обліково-аналітичної інформації, прискореної амортизації і швидкого оновлення наукових знань виникає потреба у якісно новій теоретичній підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних до самостійної творчої наукової роботи, впровадження у виробництво інноваційної продукції. Не

випадково державними стандартами вищої освіти при підготовці фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» передбачено вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Знання сучасної парадигми обліково-аналітичних досліджень в аграрній економіці, методів та методик, організації проведення наукових досліджень є базою для проведення науково-дослідницької діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На різних етапах розвитку економічної науки питання методології наукових досліджень розглядали В.Г. Андрійчук, Р.В. Андрійчук, Т.Б. Вітряк, В.В. Вольська, С.М. Кваша, О.А. Козаченко, І.І. Лукінов, Ю.О. Лупенко, О.Є. Тарабрін, Л.М. Худолій, Д.В. Шиян та ін. [2, 4-12]. У наукових публікаціях цих авторів, як правило, розглядається використання окремих методів і методик у наукових дослідженнях.

Використовуючи загальновизнані у економічних дослідженнях методи і конкретні методики, поза увагою авторів опублікованих праць залишаються питання комплексного системного застосування методів дослідження соціально-економічних, особливо обліково-аналітичних, процесів.

Формування ринкової економіки характеризується складними і суперечливими взаємовідносинами, управління якими потребує постійного удосконалення методів наукового пізнання та розробки нових, сучасних методик дослідження обліково-аналітичних процесів у відповідності з міжнародними та національними стандартами обліку і статистики.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою даного дослідження є узагальнення принципів формування вихідної бази обліково-аналітичних інформаційних показників, що відповідають потребам суб'єктів управління, та комплексного використання методів дослідження обліково-аналітичних процесів з метою підвищення наукової обґрунтованості прийняття управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічні об'єкти управлінської діяльності багатогранні і суттєво відрізняються між собою за ступенем складності. Управління цими об'єктами пов'язане з використанням системи взаємопов'язаних показників, що характеризують наявність і якість виробничих ресурсів (трудових, земельних, матеріальних, фінансових), їх співвідношення і використання, формування витрат і результатів підприємницької діяльності, ефективність використання виробничих ресурсів та поточних витрат.

Структурна складність названих об'єктів нерідко супроводжується і складністю структур самих одиниць дослідження – підприємств, установ інших досліджуваних суб'єктів. Все це обумовлює необхідність

формування такої системи обліково-аналітичних показників, які б по-перше, забезпечували дослідження соціально-економічних явищ у статиці, динаміці та їх взаємозв'язку, по-друге, гарантували вірогідність, змістовність, порівнянність інформації у часі і просторі, її адекватність та відповідність потреб органів управління і підприємницької діяльності. Від правильного вибору і вірогідності вихідної інформації залежить об'єктивність кінцевих результатів дослідження.

Основною організаційною формою інформаційного забезпечення є фінансова та статистична звітність об'єднань, підприємств, організацій і установ, яка побудована на суцільному обстеженні господарюючих суб'єктів. Останнім часом Державною службою статистики проведена значна робота з уніфікації форм звітності, що спрощує обробку і використання, а також дає змогу науковцям більш глибоко аналізувати звітні дані. Звітність підприємств значно спростилася за формою, скоротилася за обсягом, ступенем охоплення та переліком показників. Удосконалено методику обчислення існуючих показників згідно з міжнародними стандартами обліку і статистики.

Разом з тим, реформування відносин власності, удосконалення організаційно-правових форм господарювання та переорієнтація національної економіки на ринок призвели до виникнення великої кількості суб'єктів діяльності і зростанню обсягів статистичних спостережень. Так, у агропромисловому комплексі України на базі 11,6 тис. недержавних сільськогосподарських підприємств, що підлягали реформування, створено 18,1 тис. нових агроформувань [13], тобто обсяги статистичних обстежень збільшилися на 56 %.

Зміна економічних взаємовідносин, зумовлена формуванням ринкової економіки, потребує суттєвих змін в організації обліку і статистики, постійного удосконалення форм і методів роботи, особливо збирання необхідної інформації.

Останнім часом органи державної статистики України, поряд з удосконаленням традиційних методів збирання інформації, орієнтуються на розробку і впровадження нових методів спостереження з метою створення чутливого механізму регулювання соціально-економічних процесів. Орієнтуючись на міжнародні статистичні стандарти, в Україні запроваджено вибіркове спостереження умов життя домогосподарств, яке відповідає сучасній соціо-демографічній та економічній ситуації і країні. Новітній характер носять одноразові обстеження фермерських господарств, які є надійною інформаційною базою для характеристики формування і функціонування фермерського укладу, як організаційно-правової форми господарювання. Науково-дослідним інститутом

статистики державної служби статистики України розроблена анкетна форма статистичного дослідження №1 К-С «Обстеження ділової активності», яка проходить апробацію у підприємницьких структурах. У недалекому майбутньому передбачається проведення загальних і тематичних галузевих переписів.

Разом з тим, сучасна практика наукових досліджень, у тому числі і досліджень з обліку та аудиту, недостатньо використовує вибірккові обстеження постійного та разового характеру. Як справедливо відмічає А.Т. Опря, ігнорування, зумовлене незнанням окремими науковцями можливостей вибіркового методу, призводить до збіднення розроблюваних ними методик дослідження на зниження результативності останнього [14].

Важливим питання сучасних наукових досліджень є вірогідність обліково-аналітичних даних, тобто їх відповідність реальному стану. Не рідко ця вимога до якості досліджуваної інформації не додержується як на мікро-, так і на макрорівні. Виконані дослідження підтверджують, що в сучасних умовах має місце тенденція зростання обсягів статистичних досліджень з одночасним збільшенням недостовірних даних [15].

Для забезпечення достатньої вірогідності даних органи Державної служби статистики здійснюють періодичні тематичні, суцільні та комплексні перевірки достовірності фінансової і статистичної звітності безпосередньо в підприємствах, організаціях та установах. При цьому перевіряють як відповідність звітних даних записами у первинних бухгалтерських документах та зведених реєстрах, так і правильність та своєчасність оформлення первинних документів. Проте, слід відмітити, що в зв'язку з недостатнім фінансуванням діяльності статистичних та інших контролюючих органів у останні роки обсяг перевірок значно скоротився.

Одним з напрямів поліпшення діяльності статистичних органів щодо вірогідності звітної інформації є, поряд з виявленням та виправленням помилок, розробка та реалізація заходів, спрямованих на усунення причин, що призводять до цих помилок. Серед них – поліпшення якості первинного обліку на підприємствах, підвищення професійного рівня кваліфікації облікових кадрів, використання сучасних технічних засобів реєстрації та обробки обліково-аналітичної інформації, застосування більш чутливої системи оціночних показників, їх інвентаризація та приведення у відповідність з потребами органів управління і суб'єктів підприємницької діяльності, удосконалення методів реєстрації, збирання та обробки економічної інформації.

Одним з напрямів удосконалення обліково-аналітичної інформації є визначення її раціональних обсягів у відповідності з повним задоволенням потреб в аналітичних даних різних рівнів управління, забезпечення

змістовності, глибини і доступності інформації. Про існуючу невідповідність обліково-аналітичних даних потребам органів управління і наукової діяльності свідчить наступний приклад. Безперечно, що найважливішим результативним показником, який характеризує виробничу діяльність суб'єктів господарювання в аграрній сфері економіки є вартість валової продукції сільського господарства.

Показник валової продукції у постійних цінах використовують для дослідження динаміки фізичного обсягу продукції, розрахунку рівнів продуктивності аграрної праці, фондівіддачі і капіталомісткості, аналізу використання земельних ресурсів, оцінки діяльності за організаційно-правовими формами господарювання та в багатьох інших випадках. Важко уявити аналіз і аудит господарської діяльності, які є найважливішими функціями управління, без використання показника валової продукції. Разом з тим, у нині існуючих формах державних статистичних спостережень цей показник не розраховується і не наводиться.

Вартість валової продукції сільського господарства визначається органами Державної служби статистики централізованим порядком на рівні областей та країни в цілому. Звичайно, централізована система інформаційно-аналітичного забезпечення має ширші можливості для якісного спостереження: кваліфіковані кадри, наукові методи, технічне забезпечення тощо. Проте наукові дослідження, аналіз, аудит та управління на мікрорівні (конкретні аграрні формування та адміністративні райони) потребують об'єктивного визначення використання ресурсів, оцінки кінцевих результатів виробничої діяльності, конкурентоспроможності підприємств, інших показників, які безпосередньо пов'язані з валовою продукцією. Все це вимагає розрахунку та включення до статистичної звітності за формою 50 с.-г. «Основні економічні показники роботи сільгоспприємств» вартості валової продукції рослинництва, тваринництва та сільського господарства в цілому.

Наукові дослідження обліково-аналітичних явищ і процесів повинні базуватися на використанні системного методу і системного аналізу. Системний метод являє собою сукупність загальнонаукових методологічних принципів і способів дослідження, в основі яких лежить орієнтація на розкриття цілісності об'єкта як системи.

Системний аналіз – це дослідницький підхід, який застосовують для аналізу об'єктів, що мають певну множину взаємозалежних елементів, об'єднаних спільністю функцій і мети, єдністю управління і функціонування. Отже, системний підхід в наукових дослідженнях передбачає, по-перше, використання системи показників, які всебічно

розкривають та характеризують зміст досліджуваних явищ та, по-друге, комплексне застосування різноманітних, найбільш потужних методів і способів дослідження, які в сукупності дозволяють вивчати склад, структуру та динаміку обліково-аналітичних явищ.

Дослідження обліково-аналітичних явищ і процесів охоплює різноманітні методи, зокрема, економіко-статистичний, монографічний, експериментальний, розрахунково-конструктивний, балансовий, абстрактно-логічний, економіко-математичний, соціологічний та інші. Серед низки цих методів центральне місце належить статистичним методам. Пояснюється це тим, що статистика є галуззю практичної діяльності (статистичний облік) з збирання, обробки, систематизації та аналізу цифрових даних про явища і процеси суспільного життя. Крім того, статистика є методологічною основою для інших методів і способів дослідження. Важко уявити метод пізнання суспільних чи природних явищ який би не використовував такі статистичні показники як середні величини, індекси, показники варіації, динаміки, структури, кореляції і т.п.

Важливою складовою методології наукових досліджень обліково-аналітичних явищ є зведення і групування зареєстрованих в процесі обстеження даних. На цій стадії дослідження зібрані матеріали класифікують, систематизують, об'єднують в однорідні групи. Вибір групувальних ознак у кожному конкретному випадку повинен бути обґрунтований у відповідності з економічною теорією. Тільки на основі наукового аналізу суті досліджуваних явищ, виходячи з завдань і мети дослідження, можуть бути визначені необхідні істотні ознаки, які кладуться в основу групування. Виділені групи повинні бути якісно однорідними, а у варіації групових середніх у максимальній мірі повинен проявлятися вплив групувальної ознаки. В методичній статистичній літературі для визначення кількості груп рекомендується формула Стерджеса. Але необхідно мати на увазі що ця формула одержана чисто емпіричним шляхом і не враховує ні складу, ні характеру варіювання досліджуваної сукупності. Тому механічне її застосування може привести до неправильних результатів.

Визначення кількості груп за згаданою формулою дає правильні результати тільки тоді, коли варіювання групувальної ознаки має плавний характер, а сукупність достатньо чисельна. У всіх інших випадках кількість груп слід визначити на підставі аналізу варіювання групувальної ознаки з тим щоб кількісні зміни між окремими групами відображали якісні зміни досліджуваного явища. Для цього спочатку потрібно утворити ранжирований ряд, в якому одиниці сукупності розподілити у порядку

зростання чи зменшення групувальної ознаки. Аналізуючи цей ряд, особливо його графічне зображення, можна виділити якісно відмінні групи.

На основі ранжированого ряду можна побудувати варіаційний ряд розподілу, проміжне аналітичне групування і, проаналізувати їх, визначити кількість істотно відмінних однорідних груп.

Об'єктивне дослідження взаємозв'язку економічних явищ у значній мірі залежить від вибору системи показників для характеристики груп. Ці показники повинні мати відповідний зв'язок з групувальною ознакою і розкривати найбільш суттєві строки досліджуваного явища. Їх вибір здійснюється на основі аналізу економічного змісту явища з урахуванням поставленого завдання. Лише використання системи відносних і середніх показників для характеристики окремих груп, які мають істотний зв'язок з групувальною ознакою, забезпечує об'єктивні і обґрунтовані аналітичні висновки та результати дослідження.

Останнім часом широке використання у наукових дослідженнях набув кореляційно-регресійний метод. Це один з найпотужніших засобів економічних досліджень та сучасного менеджменту. Його переваги перед іншими методами заключаються в тому, що він дозволяє встановити не тільки факт наявності зв'язку, а й виміряти його кількість.

Широке впровадження в практику наукових досліджень персональних комп'ютерів та наявність стандартних програм (Excel, Statistica інші) дозволили автоматизувати трудомісткі розрахунки, пов'язані з використанням кореляційно-регресійного методу і зробити його ефективним засобом наукових досліджень.

Разом з тим захоплення багатофакторним моделюванням економічних взаємозв'язків не виправдано знизило інтерес до простих моделей [14]. За своєю структурою і логічним змістом прості моделі близькі до традиційних методів аналізу взаємозв'язків і являють собою місток для переходу від традиційних методів до більш складного економічного моделювання.

У використанні кореляційно-регресійних моделей існують і інші недоліки, зокрема некваліфікований відбір факторів, довільне вихвачування факторів замість послідовного системного виділення їх, включення поряд з загальними факторами їх окремих елементів, що обумовлює мультиколінеарність і спотворює результати дослідження.

Застосування кореляційно-регресійного методу особливо ефективно у поєднанні з методом аналітичних групувань. При цьому групування дозволяє встановити напрям і форму зв'язку між досліджуваними

ознаками, а кореляційно-регресійний метод кількісно виміряти цей взаємозв'язок і оцінити його надійність.

Особливе місце серед методів наукових досліджень належать індексам. За своєю природою індекси виконують дві функції: 1) синтетичну, пов'язану з побудовою узагальнюючих характеристик динаміки та територіальних порівнянь; 2) аналітичну, спрямовану на визначення закономірностей динаміки, взаємозв'язків між показниками, структурних зрушень.

Як узагальнюючі показники індекси являють собою синтез відносних та середніх величин. При цьому кожний індекс відображає певне економічне явище, що зумовлює методику його розрахунку та змістовність.

У наукових дослідженнях з обліку, аналізу і аудиту винятково важлива роль належить індексам середніх величин і пов'язаних з ними індексам фіксованого складу та індексам структурних зрушень. Так, при аналізі ефективності використання земельних ресурсів у різних категоріях господарств нерідко дослідники порівнюють середній вихід валової продукції рослинництва з одиниці земельної площі і роблять однозначний висновок: у господарствах населення земля використовується значно краще ніж у сільськогосподарських підприємствах. При цьому не враховується, що в структурі валової продукції господарств населення переважає продукція картоплярства і овочівництва по якій постійні ціни значно вищі ніж на продукцію зернових, технічних та кормових культур. Об'єктивна оцінка результатів діяльності може бути одержана лише при використанні індексів фіксованого складу, які усувають вплив структурних розбіжностей на зміну досліджуваних ознак.

Одним з завдань комплексного дослідження економічних явищ є виявлення закономірностей їх розвитку у часі. Інформаційною базою такого дослідження слугують динамічні ряди. Важливою умовою побудови рядів динаміки є порівнянність аналітичних даних, які його формують. При порівнянні рівнів динамічного ряду, відмінність їх має відображувати лише зміни явища, яке досліджується, і не залежати від причин, пов'язаних з їх розрахунками. Тенденції та закономірності розвитку в рядах динаміки досліджують способами укрупнення періодів та рухомої середньої, а також обчислення параметрів трендових рівнянь способом найменших квадратів. Екстраполяція тренду є одним з основних методів прогнозування розвитку досліджуваних явищ, передумовою використання якого є незмінність причинного комплексу, що формує тенденцію. Системне дослідження

динаміки потребує оцінки коливань, сталості та циклічності розвитку під впливом систематичних та випадкових причин.

Останнім часом у наукових дослідженнях широкого застосування для діагностики суб'єктів підприємницької діяльності набули рейтинги. Визначення рейтингу певного об'єкта у загальній їх сукупності означає перехід від певної множини ознак, що характеризують цей об'єкт до однієї максимально інформативної оцінки. В методичному відношенні складність подібної оцінки полягає в одержанні такого узагальнюючого показника за допомогою якого можна найбільш раціональним способом об'єднати різноманітні за формою і змістом показники в один-синтетичний, комплексний.

Головним завданням стандартизації показників є їх приведення до єдиної основи, тобто узагальнюючого показника, який забезпечує методологічну єдність всіх часткових компонентів системи і збереження співвідношення між ними. Апробація різних методичних підходів до визначення рейтингів показала, що найбільш об'єктивну порівняльну оцінку об'єктів діагностики забезпечують методи відносних відхилень, бальних оцінок і багатовимірною середньою. Менш ефективним є метод суми місць [16].

Особливою популярністю в наукових дослідженнях користуються графічні методи. Сучасну науку неможливо уявити без використання різноманітних графіків, які суттєво підвищують культуру наукових публікацій і оформлення наукових праць.

Застосування графічного способу зображення цифрових даних не тільки допомагає виявити закономірності розвитку досліджуваних обліково-аналітичних явищ, а й значно полегшує аналіз інформації.

Сучасні стандартні комп'ютерні програми пропонують сотні заздалегідь визначених типів графічних зображень, які використовують стандартні методи графічного аналізу даних (графіки розсіювання значень, гістограми, графіки середніх значень тощо) або як аналітичні методи дослідження (графіки нормальної щільності розподілу, вірогідносні графіки з виключеним трендом, графіки довірчих інтервалів ліній регресії тощо). При побудові графіків програма враховує умови вибору і ваги спостережень.

В процесі наукових досліджень необхідно поєднувати використання традиційних методів пізнання соціально-економічних явищ (групування, характеристики варіації, індекси, ряди динаміки), з сучасними багатомірними методами дослідження (кореляційно-регресійний, кластерний, головний компонент, факторний аналіз, економетричного

моделювання), які несуть в собі великі можливості для вирішення наукових і практичних завдань. Озброєння фахівців галузі обліку, аналізу і аудиту цими методами дозволяє розкрити глибинні процеси аграрної економіки та перейти до досконалих моделей управління нею.

Розвиток економіки, що розбудовується на знаннях, передбачає посилення наукових досліджень обліково-аналітичних процесів та зростання інвестування у людський капітал. Досягнення цього може бути забезпечене лише за умови, що наукові знання, як результат наукових досліджень, визначають стратегічні напрями розвитку економіки суспільства на різних його рівнях [17].

Висновки. Удосконалення методології наукових досліджень на основі комплексного системного підходу забезпечує найбільш повне розкриття суті, закономірностей і тенденцій розвитку обліково-аналітичних явищ з метою більш адекватного відображення їх властивостей і особливостей, резервів і перспектив розвитку аграрної економіки та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Першочергового вирішення потребує проблема формування якісної інформаційної бази у відповідності з повним задоволенням органів управління в обліково-аналітичних даних, впровадження сучасних комп'ютерних технологій збирання, зберігання і передачі інформації, удосконалення та комплексне використання методів наукових досліджень.

Бібліографічний список: 1. Клименко М.О. Основи та методологія наукових досліджень: навч. посібник / М.О. Клименко, В.П. Фещенко, Н.М. Вознюк – К.: Аграрна освіта, 2010. – 351 с. 2. Лупенко Ю.О. Сучасна місія аграрної економічної науки / Ю.О. Лупенко // Економіка АПК. – 2012. – № 1. – С. 3-6. 3. Чуно А. Нова економічна політика / А. Чуно // Економіка України. – 2005. – № 6. – С. 4-11. 4. Андрійчук В.Г. Метод аналізу оболонки даних (DEA) у вимірі на оцінці ефективності діяльності підприємств / В.Г. Андрійчук, Р.В. Андрійчук // Економіка АПК. – 2011. – № 7. – С. 81-88. 5. Вітряк Т.Б. Використання кластерного аналізу при обґрунтуванні стратегій розвитку галузі рослинництва / Т.Б. Вітряк // Економіка АПК. – 2012. – № 11. – С. 139-144. 6. Вольська В.В. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності в управлінні аграрними підприємствами / В.В. Вольська // Економіка АПК. – 2012. – № 10. – С. 95-100. 7. Кваша С.М. Методологічний базис прийняття суспільних рішень в аграрній політиці / С.М. Кваша // Економіка АПК. – 2013. – № 8. – С. 12-21. 8. Козаченко О.А. Методика моделювання галузевої структури аграрних підприємств / О.А. Козаченко // Економіка

АПК. – 2012. – № 9. – С. 51-55. 9. Лукінов І.І. Економічні трансформації наприкінці ХХ сторіччя / І.І. Лукінов. – К. – 1997. – 416 с. 10. Тарабрін О.Є. Світова система наукової аграрної інформації та проблеми доступу до міжнародних інформаційних ресурсів / О.Є. Тарабрін // Економіка АПК. – 2013. – № 6. – С. 59-62. 11. Худолій Л.М. Методи наукових досліджень в аграрній економіці / Л.М. Худолій, Я.С. Ларіна, Г.М. Чорний // Економіка АПК. – 2013. – № 9. – С. 79-84. 12. Шиян Д.В. Формування сучасної парадигми дослідження в аграрній економіці / Д.В. Шиян // Економіка АПК. – 2012. – № 1. – С. 7-12. 13. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку // Інформ.-аналіт. зб.; за ред. П.Т. Саблука та ін. – К.: ІАЕ УААН, 2002. – 647 с. 14. Опря А.Т. Розвивати статистичну методологію в аграрно-економічних дослідженнях / А.Т. Опря // Економіка АПК. – 2000. – № 4. – С. 58-60. 15. Пилявець В.М. Про удосконалення діяльності статистичних органів / В.М. Пилявець // Економіка АПК. – 2001. – № 2. – С. 84-86. 16. Горкавий В.К. Використання рейтингових принципів для аналізу соціально-економічного стану сільських районів / В.К. Горкавий // Статистика України. – 2004. – № 1. – С. 91-94. 17. Уткіна Г.А. Тріада «знання-інформація-нові знання» як базовий вектор розвитку сучасного суспільства / Г.А. Уткіна // Економіка АПК. – 2014. – № 4. – С. 65-69.

Горкавий В.К., Сафронская И.М., Яровая В.В. Усовершенствование методологии научных исследований учетно-аналитических процессов. Рассмотрено методические подходы к формированию выходной базы учетно-аналитических показателей, что отвечает потребностям субъектов управления. Освещены принципы усовершенствования методологии научных исследований с целью повышения степени обоснованности их результатов.

Gorkavyu V., Safronsky I., Yarovaya V. Improvement of the methodology of scientific research of accounting and analytical processes. Methodical approaches to the formation of the output base of accounting and analytical indicators that meets the needs of the subjects of management. Lit principles of improvement of methodology of scientific researches with the purpose of increasing the degree of validity of their results.